

„Teatralne życie kostiumu” – wystawa i promocja albumu w Archiwum Państwowym w Rzeszowie w ramach Obchodów Międzynarodowego Dnia Teatru

Pod koniec 2021 roku ukazał się album *Teatralne życie kostiumu* – efekt współpracy Archiwum Państwowego w Rzeszowie i Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie (Rzeszów 2021). Publikacja ta prezentuje wybrane projekty kostiumów do spektakli wystawianych w Teatrze Siemaszkowej w latach 1957–2020. Promocja albumu oraz otwarcie wystawy o tym samym tytule odbyła się w gmachu rzeszowskiego Teatru 2 kwietnia 2022 roku, podczas 61. Międzynarodowego Dnia Teatru i w dniu premiery musicalu *Skrzypek na dachu* w reżyserii Jana Szurmieja.

Pomysł książki zrodził się podczas przeglądania akt teatralnych w Archiwum Państwowym. Wydanie albumu planowano na 666 rocznicę lokacji miasta Rzeszowa w oparciu o akta instytucji miejskich. Niestety, pandemia pokrzyżowała te plany, aczkolwiek przyczyniła się do powstania publikacji w nieprzeciętnej formie graficznej, poświęconej kostiumom teatralnym.

Pomysł przedstawiła dr Izabella Frużyńska. Opracowania graficznego i składu publikacji oraz w dużej mierze wyboru projektów dokonał artysta-grafik Krzysztof Motyka, od wielu lat związany z „Siemaszką” – także jako autor scenografii i kostiumów. Redakcją tekstów zajęła się Monika Midura, zaś wsparciem teatrologa służyła Aldona Szczygieł-Kaszuba.

Dlaczego album został poświęcony kostiumom? Otóż dlatego, że stare projekty przypominają dzieła sztuki, małe akwarele, obrazki uzupełnione próbkami materiałów, kamyczków, tego wszystkiego, czego trzeba użyć, by gotowy kostium odzwierciedlał artystyczną wizję. A także dlatego, że są one czymś, co żyje krótko, co znika wraz z przedstawieniem. Kostium ma charakter, styl i smak. Jak mówi Jan Nowara – Dyrektor „Siemaszki” – *wyjatkowa moc kostiumu polega na tym, że nie tylko zdobi, ale tworzy nowe życie w magicznym świecie wyobraźni zwanym Teatrem*. Pokazanie projektów jest zatem hołdem dla artystów, którzy je tworzą i są współautorami spektaklu, chociaż nie widać ich na scenie i nie otrzymują braw, ale sprawiają, że przedstawienie wydaje się spowite magią.

Twórcy albumu starali się pokazać różnorodność stylów i myślenia scenografów o kostiumie. Projekty ułożone są w porządku chronologicznym, ponieważ celem wydawców było także ukazanie historii Teatru poprzez pryzmat zmian, jakie

przez lata zaszły w myśleniu o teatralnym kostiumie, oraz pewnych stałych, które nie uległy zmianie pomimo upływu czasu. Album prezentuje prace zarówno wieloletnich i etatowych scenografów, jak też tych, którzy pojawiali się w Teatrze im. Wandy Siemaszkowej przy produkcji pojedynczych inscenizacji. Znalazły się tu m.in. projekty: Salomei Gawrońskiej, Zdzisława Koreleskiego, Jerzego Szymańskiego, Ireny Perkowskiej, Wojciecha Krakowskiego, Waława Ujejskiego, Wojciecha Siecińskiego, Zofii de Ines, Anny i Tadeusza Smolickich, Macieja Preyera. Wybór projektów podyktowany był wyłącznie ich wizualną atrakcyjnością. Dzięki temu album może zaciekawić przede wszystkim osoby niezwiązane zawodowo z teatrem i te, które o teatrze wiedzą niewiele. Z myślą o nich w książce zamieszczony został krótki tekst *Słowo o teatralnym życiu kostiumu...*, a także wypowiedzi ludzi teatru – scenografów, aktorów, krawcowej czy opiekunki teatralnego magazynu kostiumów oraz... sygnatury archiwalne. Próżno szukać w tej publikacji bibliografii czy przypisów, gdyż jest ona – jak podkreśla Paweł Dudek, Dyrektor Archiwum Państwowego w Rzeszowie – raczej wspomnieniem, które potrafi przywołać różnorakie emocje. W albumie zamieszczone zostały również archiwalne i aktualne zdjęcia teatralnych pracowni krawieckich. Wydawcy mają nadzieję, że album zachęci jego odbiorców do odwiedzania Archiwum Państwowego w Rzeszowie, które jest skarbnicą dokumentów przechowywanych wieszakach, a także do odwiedzania Teatru im. Wandy Siemaszkowej, zainteresowania się historią i współczesnością jednego z najważniejszych miejsc na kulturalnej mapie Podkarpacia.

Promocję albumu dopełniała wystawa „Teatralne życie kostiumu”, która ukazywała oryginalne projekty z zasobów archiwalnych od lat pięćdziesiątych XX wieku aż po projekty – reprodukcje z lat współczesnych, które znajdują się jeszcze w zasobie Teatru. Można było prześledzić nie tylko historię „kreski” rysowanego kostiumu, ale także, a może przede wszystkim – skompilowaną historię Teatru „Siemaszki” poprzez projekty, jak również bogactwo rzeszowskiego Archiwum. Ciekawym okazało się zestawienie w jednej gablocie wersji spektaklu z różnych okresów – np. Gabrieli Zapolskiej *Moralność Pani Dulskiej* w reżyserii Matyldy Krygier i scenografii Władysława Wigury z 1974 roku oraz z roku 2007 w reżyserii Henryka Rozena i scenografii Macieja Preyera. Dużym zainteresowaniem młodzieży cieszyła się gablota z projektami ze sztuki Aleksandra Fredry *Zemsta* w reżyserii Macieja Cabana, wystawionej w 2012 roku, a granej wyłącznie przez mężczyzn.

Motyw teatru pojawił się również na pikniku z okazji Międzynarodowego Dnia Archiwów 12 czerwca 2022 roku. Kostiumy zachwyciły swą furią barw na manekinach oraz na przebranych pracownikach Archiwum. Całość dopełniał Kataryniarz w osobie Jerzego Lubasa. Skoro teatr – to na myśl przychodzi również rzeszowski Teatr „Maska” i jego zawsze zachwycające lalki, które ożyły podczas lekcji z młodymi – przyszłymi aktorami pod wodzą Małgorzaty Szczyrek.

Podsumowaniem tematyki teatralnej były wrześniowe warsztaty dla szkół ponadpodstawowych pt. „Teatr w Archiwum”, prowadzone przez Jadwigę Jagodę Skowron, założycielkę i aktorkę niezależnego teatru „Prima Aprilis”, która jest także twórcą plenerowych widowisk historycznych. W teatrze Siemaszkowej nadzoruje współpracę międzynarodową, kreuje wydarzenia festiwalowe, działalność promocyjną, informacyjną i edukacyjną, więc bez trudu przeprowadziła młodzież przez meandry i zakamarki sztuki aktorskiej, pokazując teatr nieco „od kuchni”. Natomiast Natalia

Koza – teatrolog, edukatorka i pedagog teatralny Teatru „Maska” w Rzeszowie oraz instruktorka tańca dawnego – zaszczepiła w licealistach zachwyty dla tegoż tańca. Takie „żywe lekcje historii”, w połączeniu z wystawą, pozostawiły niezatarte wrażenia o teatrze w różnych jego formach. Ukazywały młodzieży inne światy, w których odbiór zaangażowane są wszystkie zmysły i emocje, gdzie spektakle oparte są na muzyce, sensoryce, choreografii, świetle, wspaniałych kostiumach i scenografii. Są także pokazem teatru żywego, teatru, obok którego nie można przejść obojętnie.

Izabella Frużyńska

ORCID 0000-0002-7979-0775

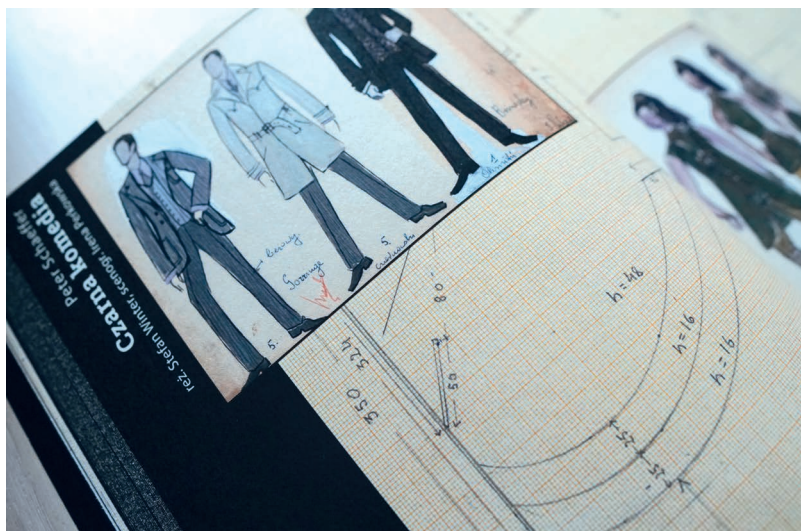
DOI:10.30657/pha.34.2022.18

(Archiwum Państwowe w Rzeszowie)

e-mail: izabella.fruzynska@rzeszow.ap.gov.pl

Fot. 1 – „Teatralne życie kostiumu. Wybrane projekty kostiumów do spektakli wystawianych w Teatrze im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie w latach 1957-2020” pod red. Monika Midura, Rzeszów 2021, fot. Marek Gieroń

Fot. 2 – „Teatralne życie kostiumu. Wybrane projekty kostiumów do spektakli wystawianych w Teatrze im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie w latach 1957-2020” pod red. Monika Midura, Rzeszów 2021, fot. Marek Gieróń

Fot. 3 – Otwarcie wystawy pt. „Teatralne życie kostiumu” w Archiwum Państwowym w Rzeszowie przez - od lewej: Krzysztof Motyka, Paweł Dudek, Izabella Frużyńska, Aldona Szczygieł-Kaszuba, Monika Midura, Jadwiga Jagoda Skowron, Jan Nowara , fot. Marek Gieróń

Fot. 4 – Wystawa pt. „Teatralne życie kostiumu” w Archiwum Państwowym w Rzeszowie, fot. Marek Gieroi

Fot. 5 – Wystawa pt. „Teatralne życie kostiumu” w Archiwum Państwowym w Rzeszowie, fot. Marek Gieroi

Fot. 6 – Wystawa pt. „Teatralne życie kostiumu” w Archiwum Państwowym w Rzeszowie, fot. Marek Gieróń

Fot. 7 – Wystawa pt. „Teatralne życie kostiumu” w Archiwum Państwowym w Rzeszowie, fot. Marek Gieróń

Fot. 8 – Wystawa pt. „Teatralne życie kostiumu” w Archiwum Państwowym w Rzeszowie, fot. Marek Gieroń

Fot. 9 – Wystawa pt. „Teatralne życie kostiumu” w Archiwum Państwowym w Rzeszowie, fot. Marek Gieroń

Fot. 10 – Promocja albumu (Jagoda Skowron) „Teatralne życie kostiumu. Wybrane projekty kostiumów do spektakli wystawianych w Teatrze im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie w latach 1957-2020” podczas 61. Międzynarodowego Dnia Teatru 2.04.2022 w Teatrze im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie.
Od lewej: Jan Nowara, Paweł Dudek, Jagoda Skowron, fot. Tadeusz Poźniak

Fot. 11 – Piknik z okazji Międzynarodowego Dnia Archiwów 12.06.2022 – pracownicy Archiwum w kostiumach teatralnych, fot. M. Zdun

Fot. 12 – Katarzyniarz – Jerzy Lubas, fot. M. Zdun